

Associem la paraula skin a un jove amb el cap pelat atonyinant un immigrant o un independentista. Però és una subcultura més diversa i complexa que l'estereotip, com analitzem tot seguit. D'una banda publiquem un avançament editorial sobre el primer llibre rigorós dedicat a explicar tot el fenomen, sobretot al Principat, des dels primers skins fins a les derivacions que ha viscut, ja sigui entre els partits polítics extraparlamentaris de diferents tendències com en les grades dels estadis de futbol. També estudiem qui són els skins catalans més violents i una ramificació autòctona d'aquesta subcultura.

Skins a casa nostra

Skinheads, una realitat diversa

L'historiador
Carles Viñas ha escrit
'Skins a Catalunya'
(Columna, 2004),
llibre bàsic per entendre
el fenomen skin i la
seva evolució diversa.
Lluny del
sensacionalisme
d'altres obres recents
sobre el tema,
Viñas tracta aquesta
subcultura amb rigor
i molts detalls inèdits,
sobretot del Principat,
on més ha quallat
la subcultura skin.
N'avancem en exclusiva
alguns fragments.

[Els orígens]
Gràcies a l'estada de famílies franceses que estiuaven a la costa empordanesa, es produïren els primers contactes entre *skins* francesos, fills d'aquestes famílies que estaven de vacances, i nois catalans. Un dels primers casos que tenim documentats d'adolescents que conegueren de primera mà el moviment *skin* a Catalunya és el d'Enric Gallart, *Quique*. L'any 1980, gràcies a la seva feina estival a Calafell, conegué François Lepaysan, un *punk* francès que aviat retornà convertit en *skinhead*. Gallart explica l'impacte visual del *look* de la següent manera: "Fins al 1980 no va aparèixer convertit en un *skin* absolut i jo, amb vint-i-un anys, vaig al·lucinar amb la imatge i sobretot amb la música que va portar sota el braç. Acabava de descobrir-me l'*Oi!* i els *skins*."

Poblacions costaneres com ara Roses foren punts vitals d'aquesta particular geografia "de l'amistat". De fet, aquesta vila empordanesa esdevindria punt de trobada de *skinheads* de diverses nacionalitats, i fins i tot més tard, a partir de 1986, s'hi organitzaren un parell de concentracions de rapats de tendència neofeixista.

L'octubre de 1981 s'amplià el primer nucli *skin* català, amb Carles Trevino, *Fray*, cantant de l'aleshores grup *punk* Decibelios, i un parell més de caps rapats estrangers que residien a Catalunya, de nacionalitat holandesa i anglesa. Immediatament, l'estètica seduïa molts altres joves amics dels precursors, que com ells es movien en els ambients del *punk* barceloní i que estaven vinculats amb les primeres bandes locals del gènere: Puril

Oi!, *Attack*, *L'Odi Social*, *Clinic Humanoids*, *Frenopàtics*, *Ultimo Resorte*, *Necrofilia*, *StressMasturbadores* Monzólics, 1984, *Shit S.A.* o *GRB*.

Aquest primer grupuscle barceloní *skinhead* s'establí assíduament al barri de Ciutat Vella, i els seus punts de trobada eren els diversos bars de la zona, com el Fantàstic, el Boogie o el Castaneira, on podien escoltar sense excessius problemes el seu *punk/Oi!* predilecte.

Dos d'aquests joves *skinheads* encapçalarien, l'any 1982, dues de les bandes més estimades i seguides pels *skins* catalans: les barcelonines Skatalà i Decibelios. A partir de la seva música i la fascinació que aconseguiren entre els seus fidels, va augmentar el nombre de *skins*, molts d'ells residents a l'àrea metropolitana de Barcelona i habituals dels cercles *punks*. Gran part d'ells assistia als assaigs, locals i concerts d'aquests grups, i ratificaven la unió que existia aleshores entre totes dues realitats juvenils a Catalunya. A la Barcelona dels anys vuitanta, *punks* i *skins* convivia sense problemes, revivint la fusió experimentada a Gran Bretanya a la fi dels setanta, on gairebé eren imperceptibles les diferències entre tots dos estils, tret de l'aspecte estètic.

No va ser fins a l'aparició d'una nova generació de caps rapats, molt més joves que els seus predecessors, quan començaren les dificultats entre els dos moviments juvenils més estesos aleshores. Aquests nous caps rapats prengueren alhora una simbologia ultradretana, en un moment en què l'extrema dreta començava a fer-se visible a Europa, gràcies als primers èxits electorals del Front National (FN) a França. Liderat per Jean-Marie Le Pen, l'FN obtingué deu eu-

Des del moviment skin alguns sectors han defensat la llibertat dels Països Catalans i la lluita de classe marxista. Són els coneguts com a reds.

rodiputats als comicis al Parlament europeu de 1984, cosa que els va reportar una atenció mediàtica fins llavors gairebé inexistent.

[Implantació territorial a Catalunya]

La música *Oi!* va propiciar aquest arrelament de la subcultura *skinhead* a Catalunya al principi de la dècada dels vuitanta, contràriament al motiu que la va originar a Anglaterra anys abans. Aquesta música es va escampar a través dels canals *underground* del moviment *punk* espanyol —fanzines, ràdios lliures, concerts—, però la màxima difusió s'aconseguia gràcies als concerts de les primeres bandes musicals *skins*.

La música, a més de ser un referent sobre el qual es podia bastir la resta de característiques de la identitat *skin*, va servir per a transmetre la seva innovadora estètica arreu. Foren molts els joves que van conèixer la realitat *skin* a partir de l'assistència a concerts de grups com els esmentats Decibelios, Skatalà o els Pisando Fuerte, de Santa Coloma de Gramenet. Les actuacions en viu d'aquests conjunts foren l'eina més útil a l'hora de

difondre el culte *skin* a Catalunya, i per extensió, a la resta de l'estat, encara que els mateixos protagonistes de dalt dels escenaris no en fossin conscients.

[...] Es construïa una identitat *skin* catalana que prenia els referents clàssics britànics, i alhora hi afegia certes particularitats concretes de la realitat del país. Això explica que sota un mateix *look* trobem opcions ideològiques antagòniques —per exemple, els *redskins* i els caps rapats neonazis—, ja que totes dues prenen el referent original anglès ultranacionalista, que comportava un patriotisme sentit derivat de l'evocació imperial britànica. A Catalunya es plasmà en dos pols oposats: d'una banda, l'extrema esquerra independentista, que canalitzà aquest sentiment patriòtic vers el catalanisme, i de l'altra, la ultradreta espanyolista, que el vinculà a l'orgull hispà més reaccionari.

Ràpidament la implantació territorial va reflectir aquestes dues realitats enfrontades. Fins i tot a les ciutats trobarem zones considerades per aquests grups com a pròpies i que van defensar dels seus contraris. Una reproducció, a menor escala, de les acarnissades lluites

entre *gangs* dels barris suburbials londinencs. El sentit de defensa de l'espai s'evidencia en aquests primers anys de presència *skin* a Catalunya, però amb una diferència respecte dels antecedents, com ara que els rapats catalans normalment no vivien als carrers que preservaven dels seus "enemics".

[...] Barcelona, a partir de mitjan dècada dels vuitanta, passà a ser la "ciutat *skinhead*" per excel·lència. En cap altre lloc de l'estat no hi haurà un nombre tan elevat de caps rapats com a la Ciutat Comtal, des d'aquell moment clar referent pels *skins* de tot el país. Aquesta supremacia barcelonina en l'escena *skin* s'explica per diversos motius, pel fet de ser la pionera del moviment en l'àmbit estatal, i per la seva proximitat amb França, que com hem vist exercí un paper cabdal en la importació de la subcultura.

[Els *skins*] pioners s'allunyaven de qualsevol postulat polític i donaven més rellevància als valors estètics i musicals de la subcultura.

Però ben aviat les noves fornades més joves se situaren en algun dels extrems polítics, que d'ençà de la fi dels vuitanta delimiten les famílies *skins* catalanes. Va

Des de l'any 1988 l'estètica skin va associar-se als neonazis, que a poc a poc van anar poblant el gol sud del Camp Nou, on se situaven els Boixos Nois.

ser llavors quan van aparèixer, en primera instància, *skinheads* d'extrema esquerra lligats al nacionalisme català i, a posteriori, un sector molt reduït que es va acostar a posicions ultres, que aviat polaritzà el moviment en dos bàndols enfrontats. Aquesta dicotomia, a més de dividir òbviamment l'anomenada escena *skin*, va ser la causant de l'augment de l'agressivitat dels seus integrants, ja que inevitablement es van produir reiterades topades extremadament violentes entre les dues faccions.

[Antiracistes]

Així nasqué SHARP – Països Catalans, constituïda el mes de desembre de 1991, en una reunió celebrada al Principat amb l'assistència de representants de diversos comitès comarcals, com els de l'Horta, el Barcelonès, el Bages, el Baix Empordà, l'Alt Empordà, el Vallès Occidental i les Illes Balears. SHARP-PPCC es va definir com “una organització antifeixista i antiracista, estructurada de manera horitzontal, sense jerarquies ni caps visibles, on es respecten l'autonomia individual, local i comarcal”. Mantenia un funcionament intern assembleari que va ser el que dificultà en gran mesura el seu desenvolupament posterior.

En la seva assemblea fundacional, la coordinadora catalana acordà una decla-

ració de principis, anys després utilitzada per altres divisions, com la italiana [...].

L'11 d'abril de 1993 es va visualitzar clarament l'enfrontament constant entre els dos sectors, l'antiracista i el neonazi, quan a la localitat de Montanejos (Alt Palància) va morir assassinat a mans d'ultradretans el SHARP *skinhead* Guillem Agulló. La mort del jove veí de Burjassot (Horta) tornà a posar en evidència la guerra soterrada que mantenien les dues faccions. Sense cap mena de dubte el seu assassinat va ser un punt d'inflexió en l'escalada de violència associada amb els *skins*.

[Comunistes]

L'estil *skin* es va difondre àmpliament i ben aviat aparegueren els primers *reds*. Això fou propiciat per la situació política existent a Catalunya, lligada a les reivindicacions nacionals històriques. [...] Molts joves adoptaren aquesta nova estètica manllevada de Gran Bretanya, que reconvertiren en pròpia i hi afegien el fet diferencial català, la lluita per l'alliberament nacional i els valors revolucionaris identificats amb la lluita de classes en clau marxista.

[...]

OB [Orgull Bolxevic, la primera formació política de *redskins*] va ser creat

al local del Casal Independentista de Sants per gairebé una trentena de *skins* rojos. *Kalashnikov. La veu dels bolxevics* va ser el seu portaveu oficial, editat per primer cop el desembre de 1996.

[Neonazis]

Malgrat que l'aparició dels rapats neonazis a Catalunya, a mitjan dècada dels vuitanta, està lligada al sector ultra espanyolista, els neonazis catalans configuraren una identitat pròpia i diferenciada d'aquests durant els primers anys noranta.

A l'empara dels Boixos Nois començaren a aparèixer joves catalanistes que professen idees properes al racisme neonazi. Dins del grup de seguidors, i des de la seva creació, s'efectuà una desviació marcada per un independentisme d'extrema esquerra indefinit, i molts dels seus membres adoptaren l'estètica *skinhead* i alhora plantejaments xenòfobs.

Al bienni 1988-89 comencen a aparèixer els primers grups de rapats neonazis catalans estretament lligats al grup radical de seguidors culers. A partir de l'extremisme neonazi de molts dels seus membres, aquesta tendència s'estengué entre bona part dels joves assidus al gol sud del Camp Nou. És aleshores quan començaren a aparèixer símbols neonazis a les grades a l'estadi.

[...]

Els ultracatalanistes són l'expressió més residual del neonazisme contemporani català, representat a bastament en l'actualitat pels grups de caps rapats espanyolistes.

La seva aparició data de l'inici dels anys vuitanta, poc després de l'assentament de la subcultura *skin* a Catalunya. Ràpidament es creà un primer nucli entre 1983 i 1985, format per adolescents que imitaven l'estètica dels seus grups musicals predilectes i d'un nou corrent que emergia a Gran Bretanya, lligat musicalment al *White Noise* i a grups com *Screwdriver*.

La majoria estaven vinculats a grups de seguidors radicals de clubs de futbol, principalment de la ciutat de Barcelona i el Maresme, com fou el cas de molts dels membres de les Brigades Blanquiazules (BB) del RCD Espanyol, col·lectiu organitzat de seguidors d'aquest equip carac-

teritzat per les seves actituds violentes i xenòfobes.

[...]

El jove grupuscle neonazi irromp a mitjan anys vuitanta amb força, sobretot a Barcelona, i troba aixopluc al grup ultra de seguidors del RCD Espanyol, amb una imatge estètica *skin* adaptada a la iconografia neonazi i a la tradició franquista espanyola.

[...]

La primera [trobada de *skins* neonazis] es desenvolupà l'1 de maig de 1986 a la ciutat empordanesa de Roses, un dels feus tradicionals dels caps rapats d'extrema dreta espanyolistes a Catalunya juntament amb Santa Coloma de Farners. [...]

La segona concentració important de caps rapats neonazis s'organitzà a la localitat costanera de Lloret de Mar, el 30 d'agost del mateix any 1986, aprofitant la presència estival de molts caps rapats estrangers. A més, hi participaren joves provinents de Madrid, València, Gijón, Saragossa, Valladolid i Barcelona.

[...]

Amb seu a la capital del Túria, Acció Radical (AR) era una coordinadora apareguda el 20 d'abril de 1988, on es fusionaren tres col·lectius valencians. Nascuda amb la voluntat d'integrar la joventut radical del País Valencià, va constituir una veritable alternativa als altres grups de la ciutat. Les organitzacions fundadores foren l'Asociación de Estudiantes (AE), Resistència Universitaria (RU) i les Juventudes Nacionalsocialistas (JNS), uns grups de relativa importància dins la ultradreta valenciana, perfectament vertebrats en tres àmbits divergents: les escoles i instituts d'ensenyament secundari, la universitat i l'activisme a peu de carrer.

[...] Encara que no es defineixen com una organització estrictament *skinhead*, cosa que els afectaria a l'hora de presentar-se i actuar públicament, els rapats eren els que duïen el control i dirigien les activitats d'AR fins a la seva desarticulació, l'any 1995. [...]

Va ser a partir de l'any 1992, amb la celebració del Concierto en Defensa de la Raza Fallas'92 –organitzat per Acció Radical, a València–, que el sector neonazi va poder vertebrar aquesta anhelada

L'ultranacionalisme espanyol ha trobat refugi en els caps rapats.

escena musical, sobretot gràcies a l'èxit obtingut amb la convocatòria valenciana. Aquesta trobada va comportar, de retruc, el reconeixement internacional de les diverses organitzacions neonazis, i a la vegada encoratjà els rapats més joves a crear els propis grups musicals.

[Skins al futbol]

Després de la final de la Copa d'Europa de Sevilla [del Barça] contra l'Steaua de Bucarest –en què es produïren diversos incidents a l'estació de València quan un grup de Boixos Nois desplegué una pancarta on es podia llegir “Catalunya saluda Àfrica” [sic]–, s'inicià un nou període en la història del grup. Llavors començaren a aparèixer les primeres seccions oficials: Mataró i Centre, aquesta darrera ubicada a Madrid. Les derrotes i el mal joc de l'equip traslladaren l'atenció dels aficionats més enllà del terreny esportiu. Es llançaven bengales al camp i les relacions amb el club es deterioraven, els enfrontaments interns i el buit de poder acaben amb l'anomenat “exili” o “desterrament” del grup a una nova zona de l'estadi, la tercera graderia del gol sud, durant la temporada 1988-1989.

Comença una nova època, marcada per la irrupció de l'estètica *skinhead* a les

grades de Can Barça, amb mig centenar de joves rapats aplegats sota la pancarta “Boixos Oi! Con ideas nacional socialistas catalanas (*skins* catalans)”. Com afirma un article publicat a la revista *Ultras*, l'entrada d'aquest grup de *skins* va significar l'inici d'un viratge ideològic. “Los Boixos Nois han cambiado su independentismo izquierdista por un independentismo fascista, debido a la presencia de los Skins Barça en sus filas en su segunda época.”

[...] El protagonisme dels grups *skins* tant als Boixos Nois com a les Brigades Blanquiazules és destacat, i esdevé en algun moment de la seva curta història el referent més important, si més no des del punt de vista estètic. Fins i tot determinats caps rapats assumiren llocs destacats de lideratge i foren el nucli fort del grup.

[El canvi]

L'allau mediàtica va precedir un major control dels *skinheads* per les institucions governatives i, òbviament, pels cossos i forces de seguretat de l'estat. La pressió social suscitada pels magnífics episodis de violència urbana duts a terme per joves caps rapats va comportar una desmesurada atenció dels mitjans de comunicació, sobretot durant el període 1990-1992, període en què una bona part dels *skins* es van veure obligats a assumir una important transformació estètica.

Es va produir una mutació d'imatge que fins i tot en alguns casos també va afectar els hàbits i els punts de trobada grupals. Ara bé, la pressió exercida, lluny d'acabar amb el fenomen, va ocasionar que molts *skinheads*, mitjançant determinats canvis en la seva vestimenta i en el tall de cabells, poguessin continuar amb les seves activitats, però sense el control i la visualització social que els comportava el seu anterior *look*, més extrem i radical.

Aquesta transfiguració s'inicià a casa nostra al principi de la dècada dels noranta, a causa del seguit d'esdeveniments violents protagonitzats per caps rapats, i es consolidà a mitjan d'aquesta mateixa dècada.

Recopilat per Oriol Cortacans